

NARODNA BANKA SRBIJE

**Obraćanje guvernera Narodne banke Srbije na svečanom
otvaranju XIV konferencije o platnom prometu i tržišnoj
infrastrukturi**

4. oktobar 2022, video-format

Dr Jorgovanka Tabaković, guverner

Oktobar 2022.

Poštovani učesnici XIV konferencije o platnom prometu i tržišnoj infrastrukturi, uvaženi domaćini,

Pred nama je nova industrijska revolucija, kojoj napredak tehnologije najviše doprinosi. Taj napredak doneo je mnogobrojne dobrobiti čovečanstvu, a meni najdraža jeste olakšano širenje znanja i iskustava. Stoga želim da se zahvalim na pozivu za učešće, ali i da vam poželim dobrodošlicu na četrnaestu konferenciju o platnom prometu i tržišnoj infrastrukturi, koju naši prijatelji i kolege iz Republike Severne Makedonije, zajedno s centralnom bankom Holandije, već godinama vrlo uspešno održavaju. Iz godine u godinu, nove teme se nižu, nova dostignuća se ispoljavaju, a platne usluge i mreža tržišne infrastrukture sve su razvijeniji. To nam, na moje zadovoljstvo, govori da se mi kao društvo razvijamo nabolje. Kako je rekao engleski filozof i državnik Frensis Bejkon: „Znanje je moć”, a širenje znanja deljenjem s komšijama, sunarodnicima i kolegama daje dobrobit čitavom ljudskom rodu.

Današnjica sa sobom donosi novine i u finansijskom sektoru i u svim sferama života, i od toga ne treba bežati, već valjano proučiti šta to novo sa sobom donosi. Svima nam je poznato da je u sektoru finansijskih usluga došlo je do velikih promena. Ali i da je za stabilnost i efikasnost finansijskog sektora stabilan rad platnih sistema od izuzetne važnosti – to se nikada neće promeniti. Narodna banka Srbije, na čijem sam čelu punu deceniju, pažljivo promatra tržište, ali i mogućnosti koje tehnologija kreira i, shodno tome, stvara nove usluge, nove platne sisteme, uvodi nove zakone:

- Među prvima u svetu uveli smo najsavremeniji sistem za instant plaćanja – *IPS* sistem Narodne banke Srbije, pomoću kojeg građani i privreda imaju mogućnost da svoja plaćanja izvršavaju lako, brzo i, što je najvažnije, sigurno. S bilo kog mesta u zemlji, 24 časa svakoga dana u godini, novac je primaocu plaćanja dostupan za svega nekoliko sekundi. Da su građanstvo i privreda prepoznali korist ovog sistema, govori statistika, kao i podatak da su broj i vrednost transakcija realizovanih putem ovog sistema u stalnom porastu. Od početka rada sistema do danas izvršeno je preko 113 miliona transakcija, uz prosečno vreme izvršavanje transakcije od 1,1 sekunde.
- Znajući našu ulogu katalizatora promena u svojoj zemlji, Narodna banka Srbije se nije zaustavila na tome. Zahvaljujući dobro postavljenoj infrastrukturi *IPS* NBS sistema, uvodimo nova inovativna rešenja za izvršavanje instant plaćanja. Tako naši građani pomoću aplikacije mobilnog bankarstva mogu izvršavati instant plaćanja na prodajnim i internet prodajnim mestima u zemlji. Iz svoje fotelje, u bilo koje doba dana, mogu plaćati račune skeniranjem *QR* koda pomoću aplikacije mobilnog bankarstva. Instant prenos novca u bilo koje doba dana, svakoga dana u godini, mogu vršiti znajući samo broj mobilnog telefona koji je primalac plaćanja registrovao za tu uslugu.
- Posedujemo svoju nacionalnu Dina karticu, koju neprekidno modernizujemo s obzirom na troškove, ali i značaj nezavisnosti i stabilnosti domaćeg finansijskog sistema, pri čemu smo, uspostavljajući saradnju s dva velika internacionalna kartična sistema (američkim Diskaverom i kineskim Junionpejom), omogućili korisnicima upotrebu Dina kartica i u inostranstvu.
- Zabeležen je i rast bezgotovinskih plaćanja: broj korisnika mobilnog bankarstva u Republici Srbiji u poslednjih pet godina povećan je za 254%, a broj korisnika elektronskog bankarstva za 106%.
- Korisnicima finansijskih usluga u Republici Srbiji omogućili smo zaključivanje ugovora o finansijskim uslugama korišćenjem video-identifikacije, uz punu transparentnost, sigurnost i zaštitu prava građana. Kao i svi ljudi, nekada se zapitamo da li naš toliki trud ima punu svrhu. Međutim, brojke nam daju hrabrost da idemo dalje: do danas, zaključena su čak 306.644 ugovora na daljinu, a broj zaključenih ugovora na daljinu u odnosu na prethodnu godinu porastao je za 45%.

- Prateći zahteve tržišta, doneli smo i Zakon o digitalnoj imovini, čime smo našu zemlju svrstali u jednu od retkih u svetu koja ima uređen zakon o digitalnoj imovini. Odmeravajući korist uvođenja digitalne valute centralne banke u sistemu gde su instant plaćanja u potpunosti zaživela, u toku su analize za uvođenje novog finansijskog instrumenta u funkcionalnom i tehnološkom smislu, uz sagledavanje zakonskog okvira u vezi s funkcionisanjem platnog instrumenta.

Jedan od važnih puteva naše zemlje jeste put regionalne saradnje, što pokazujemo i učešćem u inicijativi „Otvoreni Balkan”, čime zajedno doprinosimo prosperitetu regiona. Radi omogućavanja efikasnijeg i jeftinijeg izvršavanja platnih transakcija u evrima za stanovništvo i privredu, uvedeni su i Međunarodni i Međubankarski kliring sistemi u devizama Narodne banke Srbije, u kojem se svakog radnog dana vrši prenos novčanih sredstava u evrima između učesnika u ovom sistemu. Pored banaka sa sedištem u Republici Srbiji, učesnici Međunarodnog kliring sistema u devizama Narodne banke Srbije jesu i banke iz nama susedne zemlje Bosne i Hercegovine, na osnovu sporazuma naše dve centralne banke. Od izuzetne važnosti je da pomenem i veliku prednost ovih sistema, koja se ogleda u niskim troškovima za učesnike, dok pri tome učesnici imaju mogućnost da za svoje klijente u toku istog dana izvrše transakcije za naloge koji se pošalju do 14 časova. O uspešnosti sistema govori stalan rast prometa transakcija, te ističem podatak da je promet u 2021. godinu, u odnosu na 2020. godinu, porastao za 41%, pri čemu je realizovan promet u 2021. godini bio 773,6 miliona evra, dok se trend rasta nastavio i ove godine.

Često volim da ističem značaj međunarodne saradnje. Stoga smo pokrenuli inicijativu s pojedinim zemljama iz regiona, a tu su i naše drage kolege iz Republike Severne Makedonije, da se uključe u Međunarodni kliring sistem u devizama, što bi dodatno doprinelo jačanju regionalne saradnje, uz povećanje stepena ekonomskog prosperiteta. Svaki vid povezivanja u finansijskom sistemu može biti samo od koristi, nikako na štetu naših država i građana. Jednom uspostavljena infrastruktura omogućiće još veću razmenu dobara i usluga, a podršku i oslonac toj razmeni treba da predstavlja i efikasan platni promet.

Znamo da digitalna plaćanja prelaze težak i dug razvojni put. Pandemija virusa korona jeste nesporno dovela do popularizacije digitalnih načina plaćanja, što nesumnjivo treba da bude jedan od strateških ciljeva svake centralne banke. Međutim, oprezan regulator mora naći ravnotežu između razvojnog i sigurnog.

„Nada je najviši stepen mudrosti u ljudskom životu”, rekao je naš veliki književnik Miloš Crnjanski. Zato se nadajmo dobrom, pokušavajući, stvarajući, pomažući jedni drugima. Jer interes svih nas jeste međusobna saradnja i harmonija. Ništa nije nemoguće za one koji s voljom i predanošću vredno rade. Inspirisana nazivom auto-puta organizatora, želim nam da uvek hodamo putevima prijateljstva.

Zahvaljujem na pažnji i želim vam uspešnu konferenciju i puno zdravlja!